

การแนะแนวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

Guidance and Joining the ASEAN Community

นรินาถ แสนสา*

บทคัดย่อ

การแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยมีปรัชญาของการแนะแนวว่าผู้เรียนทุกคนล้วนมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความแตกต่าง ควรได้รับการส่งเสริมให้มีพัฒนาการทุกช่วงวัย บนพื้นฐานของการมีสิทธิและหน้าที่ในการตัดสินใจเลือกพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

การดำเนินงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บังเกิดผลดีแก่ผู้เรียน มีภารกิจสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก ภารกิจด้านการบริหาร ที่ต้องจัดให้มีปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงาน ได้แก่ การมีหน่วยงานแนะแนวที่จัดตั้งขึ้นในสถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม มีครู/บุคคลากรทางการแนะแนวที่มีความรู้ความชำนาญ มีอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือทางการแนะแนว ตลอดจนงบประมาณสนับสนุน โครงการ/กิจกรรมทางการแนะแนว ประการที่สอง ด้านการบริการ ต้องยึดหลักการให้บริการที่ทั่วถึง เท่าเทียม มีบริการครบถ้วนทั้ง 5 บริการ ได้แก่ บริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้การปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล รวมทั้งต้องครอบคลุมทั้งด้าน การศึกษา อาชีพ และส่วนตัว-สังคม ประการที่สาม ด้านวิชาการเป็นการพัฒนาหน่วยงาน แนะแนวให้เป็นแหล่งความรู้ ด้านการแนะแนวด้วยการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการนำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

Abstract

Guidance is an important educational service for development of learners to be good, able and happy persons. The philosophy of guidance is that each and every learner is valuable, dignified and unique, and should be enhanced to develop toward full potential in each development stage based on the underlying principle of each individual having the right and duty to make his/her decisions on choices for development and problem solving in order to develop into a competent and happy person ready for joining the ASEAN community.

The efficient operation of guidance service to be beneficial to learners comprises three main functions. The first function is the administrative function to provide factors that facilitate the operation of guidance service, namely, the establishment of a substantive guidance service work unit in school comprising qualified guidance teachers/personnel, office space and facilities, guidance materials and equipment, and budgets in support of guidance projects/activities. The second function is the service function based on the principle of service provision that is thorough and equitable, and comprises all of the five services, namely, individual inventory service, information service, counseling service, placement service, and follow-up and evaluation service. The service function must also cover educational guidance, vocational guidance, and personal and social guidance. The third function is the academic function to develop the guidance service work unit to be a resource for guidance knowledge by creating new body of knowledge and utilizing it

*อาจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

to benefit the students, school, community, and concerned work agencies for joining the ASEAN community

บทนำ

กระแสข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางไปยังทุกภาคส่วนของสังคม นับตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน องค์กร สถาบันทางสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดให้ประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และ กัมพูชา ก้าวเข้าสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในประชาคมอาเซียน โดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 (กรมอาเซียน และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2555) ซึ่ง

จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยได้มีการจัดตั้งประชาคมจำนวน 3 ประชาคมซึ่งจะเป็นเสาหลักรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ดังนี้

เสาหลักที่ 1 ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community หรือ APSC) มีเป้าหมายมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี

เสาหลักที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) มีเป้าหมายให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน

และมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี

เสาหลักที่ 3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC) มีเป้าหมายให้เป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) ภายใต้อาเซียนและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมหลายประการ ได้แก่ เยาวชน การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิทธิมนุษยชน สาธารณสุข วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สตรี แรงงาน การขจัดความยากจน สวัสดิการสังคมและการพัฒนา วัฒนธรรมและสารสนเทศ การจัดการพลเรือน การตรวจคนเข้าเมืองและกงสุล ยาเสพติด การจัดการภัยพิบัติ และสิทธิมนุษยชน

กล่าวได้ว่า การรวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวของประชาคมอาเซียนได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ประชาคมกำหนดไว้

ในส่วนภาคการศึกษา ประเทศไทยได้เข้าร่วมรับรองปฏิญญาด้านการศึกษากับประชาคมอาเซียน ในคราวประชุมคณะมนตรีประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ครั้งที่ 2 (The Second ASEAN Socio-Cultural Community Council) ภายใต้อาเซียน “เชื่อม โยง ประชาคม เสริมสร้างประชาชน” โดยที่ประชุมคณะมนตรีฯ ได้รับรองเอกสาร 3 ฉบับ หนึ่งในนั้น คือ ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทร

และแบ่งปัน (Cha-am Hua Hin Declaration on Strengthening Cooperation on Education to Achieve ASEAN Caring and Sharing Community) ซึ่งยังมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาผู้การเป็นประชาคมอาเซียนและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบัน (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2552 อ้างถึงใน นรินาถ แสนสา 2555)

สาระสำคัญของปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประกอบด้วย การกำหนดบทบาทให้ภาคการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ ดังนี้

1. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาการเมืองและความมั่นคง มี 4 ประการ ดังนี้

1.1 สนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรับรู้เรื่องกฎบัตรอาเซียนให้มากขึ้นโดยผ่านหลักสูตรอาเซียนในโรงเรียน และเผยแพร่กฎบัตรอาเซียนที่แปลเป็นภาษาต่างๆ ของชาติในอาเซียน

1.2 ให้ความสำคัญแก่ประชากรไทยให้มากขึ้น เคารพในสิทธิมนุษยชน และคำนึงในเรื่องแนวทางที่สันติภาพในหลักสูตรของโรงเรียน

1.3 สนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรับรู้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อในภูมิภาคในหมู่อาจารย์ที่ผ่านการฝึกอบรม โครงการแลกเปลี่ยน และการจัดตั้งข้อมูลพื้นฐานออนไลน์เกี่ยวกับเรื่องนี้

1.4 จัดให้มีการประชุมผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นในภูมิภาคอาเซียนที่หลากหลาย การสร้างศักยภาพและเครือข่าย

2. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาเศรษฐกิจ มี 4 ประการ ดังนี้

2.1 พัฒนารอบทักษะภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อช่วยสนับสนุนการมุ่งไปสู่การจัดทำกรอบรับทักษะในอาเซียน

2.2 สนับสนุนการขับเคลื่อนของนักเรียนนักศึกษาให้มากขึ้น โดยการพัฒนาระบบวิทยุรายการระดับภูมิภาคของอุปกรณ์สารสนเทศด้านการศึกษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดหาได้

2.3 สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือในภูมิภาคอาเซียน โดยผ่านกลไกความร่วมมือในระดับภูมิภาคระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับความพยายามในการปกป้องและปรับปรุงมาตรฐานทางการศึกษาและวิชาชีพ

2.4 พัฒนามาตรฐานด้านอาชีพบนพื้นฐานของความสามารถในภูมิภาคอาเซียน โดยมุ่งการสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก และเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยประสานกับกระบวนการประกอบการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านแรงงาน

3. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรม มี 11 ประการ ดังนี้

3.1 พัฒนาเนื้อหาสาระร่วมในเรื่องอาเซียนสำหรับโรงเรียนเพื่อใช้อ้างอิงสำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครูอาจารย์

3.2 เสนอให้มีหลักสูตรปริญญาด้านศิลปวัฒนธรรมอาเซียนในมหาวิทยาลัย

3.3 เสนอให้มีภาษาประจำชาติอาเซียนให้เป็นภาษาต่างประเทศวิชาเลือกในโรงเรียน

3.4 สนับสนุนโครงการระดับภูมิภาคที่มุ่งเน้นที่ส่งเสริมการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้แก่เยาวชน เช่น การนำเที่ยวโรงเรียนอาเซียน โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาอาเซียน การประชุมเยาวชนอาเซียนด้านวัฒนธรรม การประชุมสุด

ยอดเยาวชนนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยอาเซียน การประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และการประกวดสุนทรพจน์ระดับเยาวชน

3.5 สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการสนับสนุนการศึกษาสำหรับทุกคน

3.6 จัดให้มีการประชุมวิจัยทางการศึกษาอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการวิจัยและพัฒนาในภูมิภาคให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยจากประเทศสมาชิกเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองในประเด็นและเรื่องที่เกี่ยวข้องของภูมิภาค

3.7 สนับสนุนความเข้าใจและการตระหนักรู้ ในประเด็นและเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียน โดยการบูรณาการให้อยู่ในหลักสูตรในโรงเรียน และการมอบรางวัลโรงเรียนสีเขียวอาเซียน

3.8 เติมนฉลองวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคม) ในโรงเรียน โดยเฉพาะในเดือนสิงหาคมผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การร้องเพลงชาติอาเซียน การจัดการแข่งขันเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอาเซียน การจัดแสดงเครื่องหมายและสัญลักษณ์อื่นๆ ของอาเซียน การจัดค่ายเยาวชนอาเซียน เทศกาลเยาวชนอาเซียน และวันเด็กอาเซียน

3.9 เห็นชอบที่จะเสนอ ในรัฐสมาชิกอาเซียนแบ่งปันทรัพยากรแก่กัน และพิจารณาการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการศึกษาของภูมิภาคเพื่อให้มั่นใจว่าจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินอย่างเพียงพอในการปฏิบัติการต่างๆ ได้ตามที่ได้รับข้อเสนอแนะมา

3.10 มอบหมาย ให้องค์กรระดับรัฐมนตรีรายสาขาของอาเซียนที่เกี่ยวข้องและเลขาธิการอาเซียน ดำเนินการปฏิบัติตามปฏิญญานี้ โดยการให้แนวทางและสนับสนุนแผน 5 ปีของอาเซียนว่าด้วยเรื่องการศึกษา รวมทั้งข้อตกลงในการควบคุมดูแลที่ได้รับการ

สนับสนุนโดยคณะกรรมการผู้แทนถาวรและรายงานต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน โดยผ่านคณะมนตรีประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนทราบผลการคืบหน้าของการดำเนินการ

3.11 ปฏิญาณว่าความมุ่งมั่น และข้อผูกพันของผู้นำอาเซียนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดประชาคมอาเซียนที่มีการเคลื่อนไหว ประชาคมที่มีความเชื่อมโยงกัน และประชาคมของประชาชนอาเซียนและเพื่อประชาชนอาเซียน

กล่าวได้ว่า "การศึกษา" เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ประเทศที่กล่าวไว้

"ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิก และเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนและอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียนด้วย"

จากความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว "การแนะแนว" เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนไทยซึ่งจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม ประเทศชาติ และประชาคมอาเซียนในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ 2551)

ต่อไปนี้ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงแนวคิด/หลักการและแนวทางการดำเนินงานแนะแนวเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นหลัก 3 ประการ ได้แก่

1) ความหมายและความสำคัญของการแนะแนวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2) ปรัชญาพื้นฐานของการแนะแนว และ 3) ภารกิจการแนะแนวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาผู้เรียน โดยมีสาระสำคัญในแต่ละประเด็น ดังนี้

ความหมายและความสำคัญของการแนะแนวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การแนะแนว (Guidance) เป็นกระบวนการช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพของตนเองทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัว-สังคม รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสภาพแวดล้อมรอบตัวในทุกมิติที่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงของประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนมีความสามารถตัดสินใจเลือกอย่างชาญฉลาดและสามารถปรับตัวและดำรงตนอยู่ในประชาคมอาเซียน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

การแนะแนวจึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่หากมีการดำเนินการให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเต็มรูปแบบตามหลักวิชาชีพการแนะแนว จะมีประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยสรุป 3 ประการ (นรินาถ แสนสา 2554) ได้แก่

ประการแรก เป็นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่า รักและพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักเป็นผู้ให้-ผู้รับ สามารถปรับตัว มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ตลอดจนมีการพัฒนาตนเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ

ประการที่สอง เป็นการป้องกันปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความ

หลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการถูกล่อลวงการใช้แรงงานข้ามชาติ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การแพร่ระบาดของเสพติด การกระทำความรุนแรง ตลอดจนปัญหาเรื่องการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพในกลุ่มประชาคมอาเซียน เป็นต้น ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวผู้เรียนมีโอกาสตกเป็นเหยื่อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการป้องกันปัญหาจะสำเร็จได้นั้นนอกจากปัจจัยภายในตัวผู้เรียนที่จะต้องตระหนักและรู้เท่าทันแล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องล้วนมีความสำคัญต่อการดำเนินการแนะแนวเพื่อช่วยกันป้องกันปัญหาให้แก่ผู้เรียนด้วย

ประการที่สาม เป็นการแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆที่ผู้เรียนอาจประสบเมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับประชาคมอาเซียน ซึ่งการแนะแนวสามารถจัดกิจกรรมทั้งแบบรายบุคคล หรือแบบกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถเผชิญและก้าว

พ้นปัญหาอุปสรรค สามารถพัฒนาตนก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้เต็มตามศักยภาพยิ่งขึ้น

ปรัชญาพื้นฐานของการแนะแนว

การดำเนินงานแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเปิดโลกทัศน์เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น การดำเนินงานแนะแนวจะต้องยึดหลักปรัชญาพื้นฐานที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน (ลัดดาวรรณ ณ ระนอง และคณะ 2554) ดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนล้วนมีคุณค่า จากหลักคิดดังกล่าวการดำเนินงานแนะแนวต้องเสริมสร้างความมีคุณค่าของผู้เรียนให้พัฒนายิ่งๆขึ้นไปทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคมประเทศชาติ ต่อประชาคมอาเซียน รวมทั้งต่อสังคมโลก ในฐานะที่จะเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์คุณประโยชน์ให้แก่ทุกฝ่ายได้อย่างมีคุณค่า

2. ผู้เรียนทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน การแนะแนวต้องดำเนินการบนพื้นฐานการยอมรับและให้เกียรติแก่ผู้เรียนว่าทุกคนล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมุ่งส่งเสริมให้สามารถดำรงตนอยู่ในประชาคมอาเซียนได้อย่างอย่างทัดเทียมกับผู้อื่น

3. ผู้เรียนแต่ละคนล้วนมีความแตกต่าง ดังนั้นในการดำเนินงานแนะแนวต้องคำนึงถึงความแตกต่างและให้การยอมรับในความต่างนั้นทั้งส่วนดีและส่วนด้อย

4. ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาในทุกด้านตามศักยภาพอย่างเหมาะสม

5. ผู้เรียนทุกคนควรมีสิทธิและหน้าที่ในการตัดสินใจเลือกพัฒนา และแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเอง

จากปรัชญาพื้นฐานของการแนะแนวดังกล่าวการดำเนินงานแนะแนวจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนล้วนมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความแตกต่าง ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาในทุกด้านตามศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม และมีสิทธิและหน้าที่ในการตัดสินใจเลือกพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของผู้เรียนสำหรับการฟันฝ่า

อุปสรรคต่างๆเมื่อต้องเผชิญในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมอันอาจเกิดขึ้นเมื่อทุกประเทศก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ

ภารกิจการแนะแนวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาผู้เรียน

ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของประเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การดำเนินงานแนะแนวที่ประสบผลสำเร็จที่สามารถช่วยส่งเสริม/พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียน มีภารกิจหลักสำคัญ 3 ประการ คือ ภารกิจด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านวิชาการ ซึ่งจะได้อธิบายถึงสาระสำคัญแต่ละด้านเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

1. ภารกิจด้านการบริหารงานแนะแนว ปัจจัยสำคัญที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มุ่งหวังให้มีการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ควรมีองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานแนะแนว (นิรินาถ แสนสา 2554) ดังนี้

- มีหน่วยงานแนะแนวที่ได้รับจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในสถานศึกษาหรือในองค์กร

- มีโครงสร้างการบริหารงานและรูปแบบการสื่อสาร การประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ

- มีสำนักงาน อาคารสถานที่ที่ชัดเจนที่ผู้เรียนสามารถเข้าใช้บริการได้โดยสะดวก

- มีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือทางการแนะแนวที่มีคุณภาพได้มาตรฐานในการให้บริการ

- มีงบประมาณสนับสนุน โครงการหรือกิจกรรมสำคัญทางการแนะแนวอย่างเพียงพอ

- มีเครือข่ายของการแนะแนวที่ให้ความร่วมมือด้านจัดการศึกษา อาชีพ และส่วนตัว-สังคม ทั้งในสถานศึกษาและชุมชน หากเป็นไปได้ควรบริหาร

จัดการให้มีเครือข่ายการแนะแนวกับสถานศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ขาดไม่ได้และกำลังเป็นปัญหาในปัจจุบัน คือ ต้องมีครู/บุคลากรทางการแนะแนว ที่นอกจากจะต้องมีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพการแนะแนวแล้ว ยังต้องมีอัตราส่วนระหว่างครู/บุคลากรทางการแนะแนวต่อจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมด้วย ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาใดให้ความสำคัญก็จะส่งเสริมให้มีครูแนะแนวมาบรรจุประจำการ หรือส่งเสริมให้ครูที่ทำหน้าที่แนะแนวได้เข้ารับการศึกษาศึกษาเพิ่มเติมนจนเกิดความรู้ความชำนาญ ซึ่งก็จะทำให้การแนะแนวบังเกิดผลดีแก่ผู้เรียนได้มากขึ้น แต่หากสถานศึกษาใดไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ ก็เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้เรียนอาจขาดโอกาสอันดีในการได้รับบริการ และอาจส่งผลเสียหายต่อพัฒนาการด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ตลอดจนพัฒนาการด้านส่วนตัว-สังคมของผู้เรียนได้

2. การกิจด้านการบริการแนะแนว การกิจนี้เป็นหัวใจหลักที่จะทำให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนที่จะได้รับการดูแลช่วยเหลือให้เกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลทั้งนี้เพื่อรองรับกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างสมภาคภูมิ การบริการแนะแนวที่ต้องจัดให้แก่ผู้เรียนสามารถแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 การกิจด้านการบริการแนะแนว 5 บริการ

จากภาพดังกล่าว บริการแนะแนว 5 บริการมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในการให้บริการแก่ผู้เรียนซึ่งสามารถให้บริการได้ทั้งรูปแบบเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม ให้บริการได้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ขึ้นอยู่กับลักษณะกิจกรรม และความเหมาะสมกับผู้เรียน บริการทั้ง 5 บริการมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 บริการศึกษาข้อมูลนักเรียนรายบุคคล

มีความสำคัญทั้งต่อนักเรียน ผู้ปกครอง สถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติ ซึ่งหากมีการดำเนินการได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จะทำให้ได้ฐานข้อมูลเพื่อนำมาดำเนินการพัฒนานักเรียนก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อการบริการแนะแนวควรดำเนินการเก็บและบันทึกข้อมูลของนักเรียนในทุกมิติ กระทำอย่างละเอียดรอบคอบ และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และจัดเก็บให้เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยของข้อมูล และสะดวกในการสืบค้นเมื่อต้องการใช้ข้อมูล กิจกรรมสำคัญสำหรับการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อการแนะแนวที่พึงประสงค์ มี 3 ประการ คือ

ก. การจัดหาเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูล

ครูแนะแนวสามารถจัดหาเครื่องมือได้สองลักษณะ คือ การสร้างเครื่องมือด้วยตนเอง และการใช้เครื่องมือมาตรฐาน สำหรับการสร้างเครื่องมือด้วยตนเอง ควรออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้งานและควรหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ เครื่องมือเหล่านี้อาจประกอบด้วยแบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อทำความเข้าใจข้อมูล ความรู้ความจริงเกี่ยวกับผู้เรียนทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว-สังคม ทั้งนี้เพื่อให้การจัดบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ในยุคเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

สำหรับเครื่องมือมาตรฐาน ปัจจุบันมีแบบสำรวจ/แบบทดสอบทางจิตวิทยาเป็นจำนวนมากที่ครูแนะแนวสามารถสืบค้นและจัดทำฐานข้อมูลเครื่องมือเหล่านั้นเพื่อการใช้งานที่เหมาะสม ซึ่งหากเป็นเครื่องมือมาตรฐานที่สร้างโดยองค์กรวิชาชีพต่างๆ เช่น องค์กรวิชาชีพทางจิตวิทยาการแนะแนว จิตวิทยาคลินิก จิตแพทย์ ฯลฯ ผู้ใช้ต้องได้รับอนุญาตจากองค์กรวิชาชีพผู้สร้างเครื่องมือ และจะต้องผ่านการฝึกฝนในการใช้เครื่องมืออย่างชำนาญและคำนึงถึงจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัดก่อนนำเครื่องมือมาใช้

ข. การเก็บข้อมูลและจัดทำระเบียบฐานข้อมูลนักเรียน รูปแบบและรายละเอียดของระเบียบฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นในแต่ละสถานศึกษาจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับนโยบายและความต้องการของสถานศึกษา และควรคำนึงถึงหลักสามประการประกอบด้วย 1) ความสมบูรณ์ของข้อมูล 2) ความปลอดภัยของข้อมูล และ 3) การพิทักษ์สิทธิ์ส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูล

นอกจากนี้ ระเบียบฐานข้อมูลที่ควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่นักเรียนเริ่มเข้าเรียน มีการทบทวนข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน โดยครอบคลุมทั้งด้านประวัติส่วนตัว ครอบครัว การเรียน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประวัติสุขภาพกายสุขภาพจิต ฯลฯ เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรมเมื่อทุกคนต้องเชื่อมโยงเข้าหากันในภูมิภาคอาเซียน

ค. การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน เป็นการนำข้อมูลจากระเบียบฐานข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือต่างๆ มาวิเคราะห์หาปัญหาและความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการจัดบริการ ซึ่งหากประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอาจมีปัญหาคุลักษณ์ของผู้เรียนหลายประการ

ที่ต้องแก้ไข เช่น ปัญหาทางการเรียน การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ นวัตกรรม ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง การปรับตัวในสังคม(สุวรรณิ วงศ์ทางสวัสดิ์ 2553) ซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือแก้ไขจากบริการแนะแนว นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมอีกมากมาย เช่น ปัญหาการคิดยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การกระทำความรุนแรงหรือการยกพวกตีกัน เป็นต้น ปัญหาต่างๆ ล้วนส่งผลกระทบต่อเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศ หากครูแนะแนวมีข้อมูลที่ต้องครบถ้วนก็จะสามารถนำมาเป็นแนวทางจัดบริการได้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการได้มากขึ้น

กล่าวได้ว่า บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ช่วยให้ครูแนะแนวสามารถช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตัวเองในทุกมิติ นำไปสู่การพัฒนาจุดแข็ง ขจัดจุดอ่อน และสามารถนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้อย่างสร้างสรรค์ทั้งในด้านการเรียน การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงของประชาคมอาเซียน ได้อย่างสมดุล

2.2 บริการสนเทศ มีความสำคัญต่อนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งครูแนะแนวควรมีความรู้ความเข้าใจและจัดบริการสนเทศให้ครอบคลุมขอบข่าย 3 ด้านเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ดังนี้

ก. การให้บริการสนเทศด้านการศึกษา ข้อมสนเทศที่ต้องจัดให้แก่นักเรียนควรประกอบด้วย ข้อมสนเทศเกี่ยวกับโอกาสและแนวทางศึกษาต่อ หรือการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ รวมทั้งแหล่งทุนการศึกษาหรือฝึกอบรมวิชาชีพต่างๆ ทั้งในประเทศ ไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ในนอกจากนี้อาจที่ข้อมูลที่จำเป็นอื่นๆ เช่น แหล่งศึกษาอาชีพที่ต้องการของอาเซียน

ทักษะภาษาอังกฤษ หรือภาษาของประเทศเพื่อนบ้านที่จำเป็นต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เป็นต้น

ข. การให้บริการสนเทศด้านอาชีพ

ข้อสนเทศที่ควรจัดให้แก่นักเรียน ควรประกอบด้วย ลักษณะของอาชีพทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ในอาเซียนที่ได้กำหนดร่วมกันว่าสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานได้โดยไม่มีกีดกัน เช่น อาชีพ แพทย์ พยาบาล บัญชี สถาปนิก วิศวกร ทันตแพทย์ นักสำรวจ ผู้ให้บริการการท่องเที่ยว และธุรกิจบริการต่างๆ เป็นต้น ในอาชีพต่างๆดังกล่าวนี้ครูแนะแนวต้องให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพ ลักษณะที่ดีของผู้ประกอบอาชีพ เทคนิคการทำงานเป็นทีม แนวทางการปฏิบัติตน เพื่อความก้าวหน้าและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานที่สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายของประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน

ค. การให้บริการสนเทศด้านส่วนตัว-สังคม

ข้อสนเทศที่ควรจัดให้แก่นักเรียน ได้แก่ การพัฒนาบุคลิกภาพ การดูแลสุขภาพกาย/สุขภาพจิต การปรับตัว และแนวทางการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้คนรอบข้างทั้งในระดับครอบครัว สถานศึกษา การทำงาน ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันที่สร้างสรรค์และเป็นปกติสุข

การจัดกิจกรรมให้บริการสนเทศทั้ง 3 ด้านดังกล่าว สามารถทำได้ในรูปแบบเป็นรายบุคคล และแบบเป็นกลุ่ม โดยการให้บริการสนเทศแบบเป็นกลุ่ม

สามารถจัดในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ การปัจฉิมนิเทศสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา การจัดนักเรียนศึกษาดูงานนอกสถานที่ทั้งในประเทศไทยและกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน การจัดป้ายสนเทศ การจัดเสียงตามสาย รวมทั้งการจัดกิจกรรมพิเศษเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนบริการสนเทศแบบเป็นรายบุคคล ครูแนะแนวสามารถมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาข้อมูลที่น่าสนใจใคร่รู้แล้วนำมาสนทนาแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้ข้อมูลชัดเจนขึ้น หรืออาจจะเป็นการให้ข้อสนเทศโดยใช้สื่อที่เป็นสังคมออนไลน์ที่นักเรียนแต่ละคนสามารถสืบค้นตามความสนใจได้

สรุปได้ว่า การให้บริการสนเทศเพื่อการแนะแนวสามารถจัดบริการได้ทั้งแบบกลุ่ม และรายบุคคลเพื่อมุ่งช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับข้อสนเทศที่มีคุณภาพ ด้วยบริการที่ประทับใจ และสามารถนำข้อสนเทศทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ และด้านส่วนตัว-สังคม ไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกอย่างชาญฉลาด และพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

2.3 บริการให้การปรึกษา มีความสำคัญและ

จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อาจส่งผลให้นักเรียนต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคมากมายทั้งเรื่องการศึกษา อาชีพ และการปรับตัวในสังคม ซึ่งหากครูแนะแนวสามารถให้การปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้นักเรียนมีแนวทางแก้ไขปัญหา สามารถดำเนินชีวิตและศึกษาเล่าเรียนได้เต็มตามศักยภาพอย่างมีความสุข

แนวทางการให้บริการการปรึกษาแก่นักเรียน สามารถให้บริการปรึกษาทั้งแบบรายบุคคล (Individual Counseling) และการปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) ซึ่ง การ ให้ การ ปรึกษาแบบ

รายบุคคลเป็นสัมพันธภาพแห่งการช่วยเหลือแบบตัวต่อตัวระหว่างผู้ให้และผู้รับการปรึกษา มีข้อดีที่ผู้รับการปรึกษาสามารถบอกเล่าเรื่องราวไม่ขวยใจได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ซึ่งเรื่องบางเรื่องที่ผู้รับการปรึกษาไม่สามารถให้คนอื่น ๆ รับรู้ได้ การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลก็จะช่วยให้ผู้รับการปรึกษากลับเปิดเผยเพื่อให้ผู้ให้การปรึกษาช่วยรับฟังและช่วยค้นหาแนวทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gibson, 2008)

ส่วนการบริการปรึกษาแบบกลุ่มเป็นการจัดกลุ่มนักเรียนในสถานศึกษาที่อาจมีปัญหา หรือประเด็นที่สนใจร่วมกันเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม (Corey, 2009) เช่น ประเด็นเรื่องการตัดสินใจศึกษาต่อ การเลือกประกอบอาชีพ การปรับตัวเมื่อนักเรียนต้องเข้าเป็นส่วนหนึ่งประชาคมอาเซียน เป็นต้น ทั้งนี้โดยมีครูแนะแนวที่มีความชำนาญให้การปรึกษาทำหน้าที่เป็นผู้เอื้อ (Facilitator) ให้นักเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ เปิดเผย สำรวจเรื่องราว รับฟังและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการหาแนวทางการเสริมสร้าง/พัฒนา หรือแก้ไขปัญหาให้แก่แต่ละบุคคลเกิดการพัฒนาตนเองตามศักยภาพยิ่งขึ้น ข้อดีของการปรึกษาแบบกลุ่มคือการที่นักเรียนหลากหลายความคิดร่วมกันรับฟัง ร่วมกันคิดวิเคราะห์ และร่วมกันให้ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าแก่กลุ่ม ซึ่งก็จะก่อให้เกิดแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือวิธีพัฒนาดตนเองไปสู่เป้าหมายที่นักเรียนแต่ละคนคาดหวังได้อย่างเหมาะสม

เงื่อนไขสำคัญสู่ความสำเร็จในการให้บริการปรึกษา คือครูที่จะทำหน้าที่ให้การปรึกษาดังผ่านการศึกษาอบรม และฝึกฝนตนเองจนมีทักษะความรู้ ความชำนาญ รวมทั้งต้องเตรียมเงื่อนไขต่างๆ ให้เหมาะสมกับการให้บริการปรึกษา เช่น ช่วงเวลา สถานที่ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่เอื้อให้การปรึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถช่วยเหลือ

นักเรียนที่มีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทั่วไป หรือปัญหาวิกฤตก้าวพ้นจากปัญหาเหล่านั้นได้

2.4 บริการจัดวางตัวบุคคล เมื่อสถานศึกษาได้รับนักเรียนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาแล้วสิ่งสำคัญที่ครูแนะแนวพึงดำเนินการเกี่ยวกับการจัดวางตัวบุคคล(นักเรียน)ทั้งในระหว่างการศึกษาจนกระทั่งถึงวันสำเร็จการศึกษา มีประเด็นสำคัญดังนี้

ก. ช่วยเหลือให้นักเรียนได้รับการศึกษาเรียนรู้ และฝึกฝนอบรมในหลักสูตรต่างๆ ตรงตามความ

เหมาะสมของนักเรียนแต่ละคน

ข. ช่วยเหลือให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือทำงานที่เหมาะสมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน

ค. ช่วยเหลือให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษต่างๆ ที่สถานศึกษา หรือหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้นตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ เพื่อเป็นการช่วยเหลือพัฒนา และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการเลือกศึกษาต่อ และการเข้าสู่การทำงานอาชีพมากยิ่งขึ้น

ง. ช่วยเหลือให้นักเรียนใช้เวลาว่างทำงานพิเศษหรือทำงานตามที่ตนเองถนัดโดยไม่กระทบต่อการ

เรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และช่วยแก้ไขปัญหา ด้านด้านเศรษฐกิจแก่นักเรียน

จ. ช่วยให้นักเรียนรู้จักวางแผนการต่างๆ ในการเรียน การปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับตนเองอย่าง ชาญฉลาดและสามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ซึ่งจะ ส่งผลต่อความสำเร็จของชีวิตในภายหน้า

สรุปได้ว่า การบริการจัดวางตัวบุคคล ให้นักเรียนเป็นกิจกรรมที่ครูแนะแนวช่วยเหลือให้ นักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดจนสามารถทำงานที่เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ ความสนใจของแต่ละคน รวมทั้ง ช่วยเหลือให้นักเรียนได้วางแผน และดำเนินการตาม แผนการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ ปรับตัวอยู่ในประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ยิ่งขึ้น

2.5 บริการติดตามและประเมินผล เป็น กิจกรรมที่ช่วยให้ครูแนะแนวทราบถึงผลสะท้อนกลับ จากการให้บริการแนะแนวและสามารถนำมาพัฒนาการ ให้บริการ ได้ดียิ่งขึ้น แนวทางในการติดตามและ ประเมินผลการแนะแนวสามารถทำได้ทั้งในระหว่าง กระบวนการให้บริการ และหลังจากการให้บริการเสร็จ สิ้นแล้วไปแล้ว ปรีชา วิหคโต (2549) ได้กล่าวถึงแนว ทางการติดตามและประเมินผลไว้อย่างน่าสนใจ ผู้เขียน จึงได้นำ มากำหนดเป็น แนวทางการติดตามและ ประเมินผลการแนะแนวโดยจำแนกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนักเรียน หรือผู้สำเร็จการศึกษาที่ สถานศึกษากำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมาย หรือกรอบแนวทางในการติดตามและประเมินผล เช่น มาตรฐานด้านคุณลักษณะผู้เรียน ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การ ประเมิน ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวครูแนะแนวควรศึกษา ความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน ตลอดจน

องค์กรวิชาชีพทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ในอาเซียนมาร่วมเป็นเป้าหมายด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ความชัดเจนในเป้าหมายหลักที่ครูแนะแนวจะต้อง ติดตามและประเมินผล

ประเด็นที่ 2 การดำเนินการติดตามและ ประเมินผล สิ่งที่ครูแนะแนวต้องปฏิบัติเพื่อให้สามารถ ได้ผลสะท้อนกลับจากการให้บริการแนะแนว เพื่อนำผล การศึกษามาใช้ประโยชน์ ได้แก่ 1) กำหนดแหล่งข้อมูล เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน หรือสถาน ประกอบการทั้งในประเทศไทยและกลุ่มประเทศใน อาเซียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้รับนักเรียนเข้า ศึกษาต่อหรือเข้าทำงาน 2) กำหนดเครื่องมือที่ใช้เก็บ รวบรวมข้อมูล เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบ สัมภาษณ์ จดหมาย โทรศัพท์ รวมทั้งปัจจุบันสามารถ เก็บข้อมูลด้วยระบบอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษาได้ สะดวก รวดเร็ว และประหยัดงบประมาณยิ่งขึ้น 3) กำหนดวิธีวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ฯลฯ 4) กำหนดวิธีสรุปผล ซึ่งอาจเป็นผลสรุป ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งเมื่อครูแนะแนวได้ผล การติดตาม และผลของการประเมินที่ถูกต้องสะท้อน ความเป็นจริงของบริการแนะแนวแล้วก็สามารถที่จะ นำมาเป็นแนวทางในการจัดบริการแนะแนวในคราว ต่อไปเพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหา ให้นักเรียนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุตามเป้าหมายคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของผู้เรียนที่สถานศึกษากำหนดไว้ใน ประเด็นที่ 1

ประเด็นที่ 3 การให้การช่วยเหลือหลังการ ติดตามและประเมินผล ได้แก่ การนำผลการติดตามและ ประเมินผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ยังไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ตาม คุณลักษณะที่สถานศึกษากำหนด รวมทั้งช่วยเหลือให้

นักเรียนเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตส่วนตัวและสังคมได้อย่างราบรื่นประสบผลสำเร็จด้วย

กล่าวได้ว่า การกิจด้านการบริการแนะแนวในสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างประสบผลสำเร็จ สถานศึกษาต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ส่งเสริมให้มีหน่วยงานแนะแนวอย่างเป็นรูปธรรม ผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการต้องมุ่งมั่นตั้งใจดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ โดยนำบริการหลัก 5 บริการของการแนะแนวมาประยุกต์ใช้ ซึ่งประโยชน์ที่ได้ไม่เพียงแต่เกิดผลดีแก่นักเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งผลดีต่อครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติเมื่อต้องก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้วย

3. การกิจด้านวิชาการงานแนะแนว

การดำเนินงานด้านวิชาการงานแนะแนว หมายถึง การพัฒนาหน่วยงานแนะแนวที่อยู่ในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้ด้านการแนะแนวด้วยการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการนำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน สถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง (นิรนาท แสนสา 2554)

จากความหมายการดำเนินงานด้านวิชาการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงภารกิจสำคัญ 2 ประการเมื่อต้องก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คือ การสร้างองค์ความรู้ และการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนางานแนะแนว ดังนี้

3.1 การสร้างองค์ความรู้ ครูแนะแนว ควรมีการพัฒนาผลงานทางวิชาการ ผลงานการวิจัย หรือการสร้างนวัตกรรมทางการแนะแนวในสถานการณการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งครูแนะแนวสามารถสร้างได้หลายรูปแบบนอกจากการวิจัยแล้วยังสามารถใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management หรือ KM) เพื่อแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีจากผู้ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนวแล้วนำมาสรุปเป็นความรู้ที่สะท้อนถึงการปฏิบัติที่ดี ซึ่งวิธีการสร้างองค์ความรู้เหล่านั้นครูแนะแนวต้องดำเนินการอย่างเป็น

ระบบและเชื่อถือได้โดยมีการกำหนดประเด็นการศึกษาที่ชัดเจน กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา กำหนดแหล่งข้อมูล เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์และการเขียนรายงานผลการศึกษา ซึ่งผลงานที่เป็นองค์ความรู้ที่ได้นั้นถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียนที่กำลังเปลี่ยนไป

3.2 การนำองค์ความรู้ไปใช้ เมื่อครูแนะแนวสามารถผลิตผลงานทางวิชาการที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ เช่น รายงานผลการวิจัย นวัตกรรมทางการแนะแนว รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับโครงการ /กิจกรรมต่างๆ ครูแนะแนวสามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปใช้ได้ในลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

ก. ใช้สำหรับพัฒนาการปฏิบัติงานแนะแนวในสถานศึกษา โดยนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขให้การดำเนินงานแนะแนวบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการส่งเสริม/พัฒนา หรือช่วยป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนได้ดียิ่งขึ้นด้วย

ข. ใช้สำหรับเป็นองค์ความรู้พื้นฐานสำหรับการพัฒนางานวิชาการครั้งต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนางานวิชาการที่ดี ควรมีการศึกษาพัฒนาต่อยอดขึ้นไปเรื่อยๆ เพื่อให้เกิดผลงานที่มีคุณค่า และมีประโยชน์สูงสุดต่อการนำผลงานการศึกษาไปใช้ในสถานการณการปฏิบัติงานแนะแนวจริง ซึ่งการจะดำเนินการดังกล่าวได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เดิมเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาในครั้งต่อไป

ค. ใช้สำหรับเผยแพร่เป็นองค์ความรู้ทางการแนะแนว เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่บุคคล หรือหน่วยงานแนะแนวของสถานศึกษาอื่น ๆ สำหรับเป็น

แนวทางในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน
แนะแนวของตน

ง. ใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์ผลการ
ทำงานของงานแนะแนวในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อสร้าง
ความเชื่อถือ ศรัทธา เกิดความเชื่อมั่น และเห็นประโยชน์
ต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในฐานะเป็นผู้ร่วมดำเนินการ
ให้บริการ และในฐานะเป็นผู้รับบริการงานแนะแนวด้วย

บทสรุป

การตั้งเป้าหมายของประเทศไทยและประเทศ
เพื่อนบ้านเพื่อรวมเป็นหนึ่งเดียวกันเป็นประชาคม
อาเซียน โดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 นับเป็นการ
เปลี่ยนแปลงสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องเตรียมการเพื่อรองรับ
การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งการจะพัฒนาผู้เรียนให้
มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมี
คุณภาพนั้น การแนะแนวนับเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อ
การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขโดย
ตั้งอยู่บนปรัชญาพื้นฐานของการแนะแนวว่าผู้เรียนทุก
คนล้วนมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความแตกต่าง ควรได้รับการ
ส่งเสริมพัฒนาในทุกด้านเต็มตามศักยภาพเพื่อการก้าว
เข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ

การดำเนินงานแนะแนวให้ประสบผลสำเร็จ
บังเกิดผลดีต่อผู้เรียนเพื่อดำรงตนอยู่ในประชาคม
อาเซียนได้อย่างมั่นคง การแนะแนวต้องยึดมั่นภารกิจ
หลักสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก ภารกิจด้านการ
บริหารที่ต้องจัดให้มีปัจจัยสำคัญเอื้อต่อการดำเนินงาน
ได้แก่ การมีหน่วยงานแนะแนวที่จัดตั้งขึ้นใน
สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีครู/บุคลากรทางการ
แนะแนวที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับอาเซียน มี
อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือทางการแนะแนว
ตลอดจนงบประมาณสนับสนุน โครงการ/กิจกรรมที่
รองรับการดำเนินงานเพื่อการปรับตัวสู่ประชาคม
อาเซียน ประการที่สอง ด้านการบริการ ต้องยึดหลักการ
ให้บริการที่ทั่วถึง เท่าเทียม มีบริการครบถ้วน 5 บริการ

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทั้งด้านการศึกษา
อาชีพ และส่วนตัว-สังคมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ของพลเมืองในประชาคมอาเซียน และ
ประการที่สาม ด้านวิชาการเป็นการพัฒนาหน่วยงาน
แนะแนวให้เป็นแหล่งความรู้ด้านการแนะแนวด้วยการ
วิจัย สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆรวมทั้งนำองค์ความรู้ไปใช้
ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนก้าว
สู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ

กล่าวได้ว่า หากงานแนะแนว และสถานศึกษา
สามารถดำเนินการดังกล่าวข้างต้นได้สำเร็จลุล่วงก็เป็นที่
หวังได้ว่าผู้เรียนที่กำลังเติบโตไปเป็นอนาคตของชาติจะ
สามารถนำพาตนเอง ครอบครัวยุคใหม่ และประเทศชาติ
ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้อย่างประสบผลสำเร็จ
ตามที่ทุกฝ่ายตั้งเป้าหมายไว้

บรรณานุกรม

- กรมอาเซียน และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน (2555) *แนะแนวให้รู้จักอาเซียน*
กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551) *หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
ไทย กรุงเทพมหานคร
- นรินาถ แสนสา (2554) “สัมมนาการแนะแนวและการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยาในองค์กร” ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาการสัมมนาทางการแนะแนวและ
การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1*
หน่วยที่ 6 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นรินาถ แสนสา (2555) “วัฒนธรรม มนุษย์สัมพันธ์
และการสื่อสารในองค์กร” ใน *เอกสารการ
สอนชุดวิชาพื้นฐานวิชาชีพศึกษาศาสตร์* หน่วยที่

- 10 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปรีชา วิหคโต (2549) “การให้บริการสนเทศเพื่อการ
แนะแนวในองค์กร” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาการแนะแนวในองค์กร* หน้าที่ 13
นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง ประดิษฐ์ อุปรมย์ และ โกศล
มีคุณ (2554) “แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนวและ
การปรึกษาเชิงจิตวิทยา” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยา* ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 หน้าที่
1 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุววุฒิ วงศ์ทางสวัสดิ์ (2553) “การบริการสุขภาพจิตทาง
อินเทอร์เน็ต : ลักษณะปัญหาของผู้มารับบริการ
และประสบการณ์ของผู้ให้บริการผ่าน
โปรแกรมเอ็มเอสเอ็น” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการ
ปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ (2553) *โรงเรียน
มาตรฐานสากล : คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วม
พัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน*
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545)
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค
จำกัด
- Corey, G. (2009) *Theory and Practice of
Counseling and Psychotherapy*. 8th edition.
- California : Brooks/Cole Publishing
Company.
- Fall, K. A. ; Holden, J. M. & Marquis, A. (2010)
*Theoretical Models of Counseling and
Psychotherapy*. 2nd edition. New York : Talor
and Francis Group, LLc.
- Gibson, R. L & Mitchell, M. H. (2008) *Introduction to
Counseling and Guidance*. 7th edition. New
Jersey : Pearson Prentice Hall.
- Jacobs, E.E., Masson, E.Robert, L. & Harvill, R.L.
(2009) *Group Counseling : Strategies and
Skills*. 6th edition. California : Thomson
Brooks/Cole Publishing Company.
- Newman, B.M. and Newman, P.R. (2009).
*Development Through Life A Psychological
Approach*. 10thed. Wadsworth : Cengage
Learning.
- <http://www.google.co.th/imgres?q=การศึกษาอาเซียน>
[http://www.google.co.th/imgres?q=การศึกษา
อาเซียน&num=10&hl=th&biw=1024&bih=505
&tbm=isch&tbnid=KvdVBCT0VyINJM:&img
refurl=http://203.172.142.8/en/index](http://www.google.co.th/imgres?q=การศึกษาอาเซียน&num=10&hl=th&biw=1024&bih=505&tbm=isch&tbnid=KvdVBCT0VyINJM:&imgrefurl=http://203.172.142.8/en/index)
- [http://region4.prd.go.th/ewt_news.php?nid=11654&file
name=index](http://region4.prd.go.th/ewt_news.php?nid=11654&filename=index)
- [http://www.google.co.th/imgres?q=
นักเรียน&num=10&hl=th&biw=1024&bih=505
&tbm=isch&tbnid=6MkFdCY3dCG-
qM:&imgrefurl](http://www.google.co.th/imgres?q=นักเรียน&num=10&hl=th&biw=1024&bih=505&tbm=isch&tbnid=6MkFdCY3dCG-qM:&imgrefurl)
- [http://www.dek-d.com/content/admissions/28111/8-
สาขาอิตไม่ตงงาน-ตามเทรนต์อาเซียน-2558-
<http://www.asean-thailand.org/index.php>](http://www.dek-d.com/content/admissions/28111/8-สาขาอิตไม่ตงงาน-ตามเทรนต์อาเซียน-2558-)

